

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/283732640>

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (The examination of reading habits, frequency to...

Article · December 2012

CITATION

1

READS

215

3 authors:

Ahmet Balci

Mustafa Kemal University

16 PUBLICATIONS 37 CITATIONS

SEE PROFILE

Yusuf Uyar

Gazi University

12 PUBLICATIONS 55 CITATIONS

SEE PROFILE

Kaan Büyükkiz

Gaziantep University

12 PUBLICATIONS 66 CITATIONS

SEE PROFILE

İLKÖĞRETİM 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALİŞKANLIKLARI, KÜTÜPHANE KULLANMA SIKLIKLARI VE OKUMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

*Ahmet BALCI**

*Yusuf UYAR***

*Kadir Kaan BÜYÜKİKİZ****

ÖZET

Okuma ve okuduğunu anlama öğrenme sürecinin en önemli alt başlıklarından biridir. Okuma becerisinin kazandırılması farklı etkenlerin dikkate alınmasını gerektiren bir süreci ifade eder. Okuma becerisinin kontrolü ise tutum, alışkanlık, ilgi gibi pek çok faktörle yakından ilgilidir. Bu araştırmada, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Hatay ili merkez Antakya ilçesinde öğrenim gören ilköğretim 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evreni temsilen farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan 5 ilköğretim okulundan 403 öğrenci araştırma örnekleme alınmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca sosyoekonomik çevrenin okumaya yönelik tutum üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçları örneklem grubunda yer alan öğrencilerin okuma için yeterli zaman ayırmaya çalıştıklarını göstermektedir. Ayrıca okumaya yönelik tutum ile kitap okumaya zaman ayırma arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, örneklem grubundaki öğrencilerin beşte ikisinin "orta düzeyde okuyucu", beşte ikisinin "çok okuyan okuyucu" olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Az okuyan okuyucular ise %14,6'lık bir orana sahiptir. Çalışmada ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük oranda (%84,9) sınıf/okul kitaplıklarını kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin büyük bölümünün halk kütüphanesi üyesi olmadığı, yaklaşık üçte ikilik bir oranla da halk kütüphanelerini hiç kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, kütüphane kullanma, okuma tutumu.

* Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: ahmetbalci01@mynet.com

** Arş. Gör. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: yusuf.uyar@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: kbuyukikiz@gmail.com

THE EXAMINATION OF READING HABITS, FREQUENCY TO USE LIBRARY AND ATTITUDES TOWARDS READING OF 6TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

Reading and reading comprehension are among the most important sub-titles of learning process. The acquisition of reading habit defines a process which requires stressing many factors. The control of reading skill is closely related with many factors like attitude, habit and interest. This study aims to examine the reading habit, the frequency to use library and the attitudes towards reading of 6th grade primary school students. The sample group of the study included 6th grade students having education in the Antakya central district of Hatay Province. 403 students included in the study sample were chosen from 5 primary schools from different socioeconomic environments. The results obtained from the study indicated that the attitudes of female students towards reading were higher than the ones of male students. The effect of socioeconomic environment on attitudes towards reading was also found to be insignificant. The results of the study showed that students in the sample group tried to spare sufficient time for reading. In addition, a significant difference was found between attitude towards reading and sparing time for reading books. The results obtained from this study indicated that two out of five students in sample group can be evaluated as “medium level readers” and two out of five students can be evaluated as “high level readers”. Low level readers had 14.6% rate. The study concluded that 6th grade students used class/school libraries at high rates (84.9%). However, most of the students were found not to be member of public library and approximately two out of three students were found to never use public libraries.

Key Words: Turkish education, listening skills, curriculum.

1.Giriş

Okuma, bireylere sürekli öğrenmenin kapılarını açan, bilgiye ulaşmayı sağlayan ve öğrenme-öğretim sürecinin temelini oluşturan becerilerden biridir. Ayrıca planlı olarak verilen örgün eğitimin yanı sıra hayatın her döneminde devam edecek bir öğrenme sürecinin anahtarı konumundadır. Okuryazar olma eskiden beri sürekli değişen şartlara uyum sağlamanın, kişisel gelişimin ve toplumsal gelişime katkı sağlamanın ilk koşulu olarak kabul edilmektedir. Nitekim UNESCO okuryazar olma durumunu; bireyin, yaşamsal faaliyetlerini kolaylaştırmak için ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri öğrenecek; bu bilgi ve becerileri kendisinin ve toplumun gelişiminde sürekli kullanacak kadar okuma, yazma ve aritmetikte hünerli olması (Lyman 1973'ten aktaran Yılmaz, 1990: 7) şeklinde açıklar. UNESCO'nun 1970'li yıllarda dile getirdiği bu niteliklere sahip olmak günümüz insanı için daha hayati bir öneme sahiptir. Çünkü günümüz modern toplumları için gelişimin anahtarı bilgidir. Bilgi; depolanması, ulaşılması ve etkin bir şekilde kullanılması gereken önemli araçlardan biridir. Bu aracın etkin kullanımı sağlayacak becerilerden en önemlisi ise okumadır.

İlk araştırmalarda yazılı sembollerin tanınması ve anlamlandırılması şeklinde tanımlanan okuma günümüzde kısaca metin, okuyucu ve çevrenin etkileşimi ile anlamın yapılandırılması

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

şeklinde ifade edilmektedir (Akyol, 2007-b; Özbay, 2007). Okumanın tanımlanmasında görülen bu değişim günümüzde okuma becerisinden artık ne beklenildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Gümüşde okuma; farklı fiziksel ve zihinsel süreçleri kapsayan, okuyucunun ön bilgilerinin aktif olarak kullanıldığı, bir amaç doğrultusunda çeşitli yöntemlerin sürece dâhil edildiği, içinde bulunulan çevrenin sürece katkı sağladığı ve böylece hem metnin hem okuyucunun hem de çevrenin aktif etkileşimi ile anlamın yapılandırıldığı karmaşık bir süreç olarak algılanmaktadır (Güneş, 2007; Özbay, 2007; Akyol, 2007-a).

Bu karmaşık süreci başarıyla tamamlamak önce her bir bireyin amacı, sonraları ise daha zor görevlerin üstesinden gelmek için aracı olmaktadır. Fakat unutulmamalıdır ki okuduğunu anlama öğrencinin sadece okuldaki akademik yaşantısının bir parçası değildir. Okuma ve dolayısıyla okuduğunu anlama, modern ifadesi ile "yaşam boyu öğrenen" bireyler olmanın kapısını açan en önemli süreçtir (National Reading Panel, 2000: 4-1). Bireylerin hayatlarının her döneminde okumadan yeterince istifade edebilmeleri, sadece okumada ve okuduklarını anlamada iyi olmayla değil, okumayı bir alışkanlık hâline getirmeleriyle mümkündür.

1.1. Okuma Alışkanlığı

Okumanın bir alışkanlık hâline dönüşmesi üst düzey bir okuma gelişiminin göstergelerinden biridir. Alışkanlık; "bir şeye alışmış olma durumu, itiyat, huy, ünsiyet" (TDK, 2005: 75) olarak tanımlanır. Okuma alışkanlığı ise bireyin okumayı bir ihtiyaç olarak algılayarak sürekli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirmesidir (Yılmaz, 1990: 10). Okuma alışkanlığı kazanmış olan öğrencilerin okuma becerilerini sürekli kullanmak suretiyle geliştirdikleri, daha sonraki okumalarında kullanmak üzere belirli alanlarda ön bilgilerini yapılandırdıkları, farklı metin tür ve yapılarıyla ilgili deneyim kazandıkları ve en önemlisi tecrübelerine paralel olarak daha iyi okudukça okumadan daha fazla zevk aldıkları kaynaklarda dile getirilmektedir (Sanacore, 2000: 157).

Okumanın bir alışkanlık haline dönüşmesi sonucunda, okuma eylemini gerçekleştirme sıklığına bağlı olarak farklı okuyucu tiplerinin tanımlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Amerika Kütüphaneler Birliği bir yılda okunan kitap sayısına göre yaptığı okuyucu sınıflamasında yılda 21 ve daha fazla kitap okuyanları 'çok okuyan okuyucu', yılda 6-20 arasında kitap okuyanları 'orta düzeyde okuyan okuyucu', yılda 1-5 arası kitap okuyanları 'az okuyan okuyucu', hiç kitap okumayanları 'okuyucu olmayan birey' şeklinde gruplandırmıştır (A.L.A., 1978: 3'ten aktaran Yılmaz, 1990: 9).

Okumanın alışkanlık olarak değerlendirilmesinde okunan kitapların sayısı kadar okuma süreci ve kitapların nitelikleriyle ilgili değişkenlerin de dikkate alınması gerektiğine yönelik görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşe göre okuma alışkanlığı ele alınırken okuyucunun yıl içinde okuduğu kitap sayısına ek olarak okunan yayınların türü, okuma sıklığı, bir seferde aralıksız okuma süresi, yılın, haftanın ya da günün hangi zamanlarının okuma için tercih edildiği, okunan kitabın elde edilme yolu, okuma sırasında kullanılan stratejiler, okurken başka bir uğraşta bulunulup bulunulmama gibi değişkenler de dikkate alınmalıdır (Dökmen, 1994: 34). Bütün bu değişkenlerin öğrencilerin okuma alışkanlıkları hakkında daha sağlıklı bilgi edinilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Bireylere okuma alışkanlığı kazandırma süreci ise eğitimcilerin bir başka sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Okumanın bir alışkanlık hâline gelmesinde aile ve yakın çevre, arkadaş çevresi, ulaşılabilir kitap kaynakları ve kütüphaneler ile çocuğun kendi ilgisi gibi pek çok faktörün etkili olduğu bilinmektedir (Özbay, 2007: 32-38). Bunlar arasında özellikle okuma ilgisinin bir çıkış noktası olarak aileler ve eğitimciler tarafından kullanılmasının bir gereklilik olduğu

söylenbilir. Aileler ve eğitimciler okuma ilgisini iki yönlü ele alabilirler: Bunlardan ilki çocuğun okumanın kendisine karşı gösterdiği ilgi, diğeri ise okuma materyallerine (kitap, dergi, hikâye, roman vb.) karşı gösterdiği ilgidir (Alaylıoğlu ve Oğuzkan, 1976: 226). Ayrıca aile ve eğitimcilerin dikkat etmesi gereken bir diğer husus okuma ilgisinin değişkenliğidir. Okuma ilgisi öğrencilerde yaşa, cinsiyete, zekâ derecesine, okuma denemelerine ve alınan eğitime göre değişebilmektedir. Özellikle ilköğretim düzeyinde bulunan öğrencilerde öyküleyici metinlere olan ilginin daha yoğun olduğu belirtilmektedir (Özbay, 2009). Yaş ilerledikçe çocukların farklı alanlara ve türlere ilgi duyabileceği unutulmamalıdır. Bu noktada okuma alışkanlığı kazandırılmak istenen öğrencilere zengin bir kitaplığın sunulması bir zorunluluk hâline gelmektedir. Ancak ülkemiz şartlarında ailelerin bu denli zengin kaynakları her zaman öğrencilere sunmasını beklemek makul görünmemektedir. Bu sebeple öğrencilere zengin okuma kaynakları sunabilecek kurumlar olan kütüphanelerin aktif kullanımı desteklemek en doğru yol olarak görünmektedir.

1.2. Okuma Alışkanlığı ve Kütüphane Kullanma

Kütüphaneler okuma alışkanlığının gelişmesinde olumlu etkileri bulunan çevre faktörlerinden biridir. Kütüphaneler bireylerin farklı konu ve türlerdeki okuma materyallerine ulaşmasını kolaylaştırmakta ve ilgileri doğrultusunda okumalarına uygun ortam hazırlamaktadır. Düzenli olarak kütüphaneleri kullanan bireylerde hem okuma alışkanlığının yerleşeceği hem de okumaya yönelik ilgilerinin ve tutumlarının olumlu bir gelişim göstereceği düşünülmektedir (Özbay, 2006: 34-35). Diğer taraftan son dönemlerde bireylerin kütüphane kullanma sıklıkları okuma alışkanlıklarının belirlenmesinde ölçüt olarak da kullanılmaktadır.

Her yaştan bireyin kullanımına açık olan halk kütüphaneleri, çocuklar için düzenlenen çocuk kütüphaneleri ve okullarda bulunan sınıf ve okul kütüphaneleri, başta ilköğretim olmak üzere her kademedeki öğrenciye kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasında önemli roller üstlenebilir. Ayrıca halk kütüphaneleri, yetişkinlerin ve gençlerin farklı sebeplerle ulaşamadığı okuma materyallerini onlara sunarak hem bireysel hem de mesleki gelişimlerini destekleme potansiyeline sahiptir.

Türkiye gibi ekonomik gelişim sürecinin devam ettiği ülkelerde bireylerin okuma materyallerine ulaşmasında maddi imkânsızlıklar önemli bir engel olabilmektedir. Kütüphaneler, zengin kitap, süreli yayın vb. koleksiyonları ile bu problemin aşılmasında da önemli roller üstlenebilmektedir (Bircan ve Tekin, 1989: 406). Halk kütüphanelerinin yanında öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca daha süratli ve sürekli etkileşimde bulunabilecekleri sınıf içindeki zengin kitaplıklar da okuma motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir (Gambrell, 1996: 21). Bu sebeple halk kütüphaneleri kadar okullarda bulunan kütüphanelere de gerekli özenin gösterilmesi gerekir. Özellikle sınıf kitaplıkları ve okul kütüphanelerinin zenginleştirilerek öğrencilerin ilgilerini çekebilecek yayınların temin edilmesi okuma alışkanlığının yerleştirilmesinde ve kütüphane kullanımının istenen düzeye getirilmesinde faydalı olacaktır. Ancak bütün bunların yanısıra öğrencilerin kütüphane kullanımını ve okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin hem eğitim araştırmacıları hem de uygulayıcı olan öğretmenlerce incelenmesi de gerekmektedir. Çünkü bu yolla elde edilen bilgiler okullarda yapılacak uygulamaların planlanmasına, kitaplıkların zenginleştirilmesine ve aile eğitimlerine önemli katkılar sağlayabilir. Bu değişkenler arasında okumaya yönelik tutumlar ve diğer psikolojik faktörler ilk sıralarda gelmektedir.

1.3. Tutum ve Okuma Tutumu

Thurstone (1928:531) tutumu karmaşık bir bütünlük içinde insanların eğilimleri, duyguları, önyargıları, önceden belirlenmiş istek ve eğilimleri, korkuları, özel bir konudaki inançların bütünü olarak kabul eder. Allport (1935) ise tutumu, deneyimler sonucu organize edilen, ilgili durum ve nesneye karşı kişinin tepkileri üzerinde yönlendirici ya da aktif etkiye sahip olan duyuşsal ve

zihinsel hazır olma durumu olarak tanımlar (Allport, 1967:8). Okumaya yönelik tutumlar ise okuma ihtimalini artıran ya da azaltan duyu ve duyguların eşlik ettiği zihinsel bir durum olarak tanımlanmaktadır (Smith, 1990: 215).

Tutumların birçoğu koşullanma ile sonradan öğrenilir. Özellikle ikiz kardeşler üzerinde yapılan araştırmalar tutumların genetik faktörler tarafından etkilendiğini ortaya koysa da tutumların çevre faktörleri tarafından da etkilendiği bilinmektedir (Bohner ve Wänke, 2004:85). Tutumların çevre faktörlerinden etkilenmesi ve değiştirilebilir niteliği eğitim sürecinin her kademesinde olduğu gibi okuma eğitiminde ve okumaya karşı geliştirilecek tutumların olumlu yönde şekillenmesinde de dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır. Eğitim sürecinin doğru düzenlenmesi okumaya yönelik tutumu da olumlu yönde etkileyecektir. Okuma, okumaya yönelik tutum ve okuduğunu anlama arasındaki başarı konusunda yapılan araştırmalar iki yönlü bir ilişkinin varlığını göstermektedir (Guthrie ve Wigfield, 2000:405; Wigfield ve Asher, 2002:434; Morgan ve Fuchs, 2007:172). İyi okurlar aynı zamanda okumaya karşı olumlu tutum gösteren, okuduğunu anlama düzeyi yüksek bireylerdir. Bu durumda okumaya yönelik pozitif tutumların, okumanın bir alışkanlık hâline gelmesinde ve kütüphanelerin aktif kullanımında etkili olabileceği düşünülebilir. Bu düşünceden hareketle araştırmacılar ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanımları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemenin faydalı olabileceğini düşünmüştür.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile kütüphane kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumları hangi düzeydedir?
2. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları hangi düzeydedir?
3. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları hangi düzeydedir?
4. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile kütüphane kullanma alışkanlıkları arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile kütüphane kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın modeli “betimleyici, ilişkisel tarama (survey)” modelidir.

Betimleyici araştırmalar var olan durumu ortaya çıkarmayı amaçlar. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003: 77). İlişkisel tarama modelinde “iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelenmesi” (Büyüköztürk vd., 2008:171) söz konusudur. Bu araştırmada, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile kütüphane kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlandığı için araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Hatay ili merkez Antakya ilçesinde öğrenim gören ilköğretim 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

örneklem alma yoluna gidilmiştir. Evreni daha iyi temsil edeceği düşüncesiyle farklı sosyoekonomik çevrelerdeki okullardan “sistematiik tesadüfi (katmanlı) örnekleme” yoluyla 403 öğrenci araştırma örneklemine alınmıştır. Sistematiik tesadüfi (katmanlı) örnekleme “Bir evreni oluşturan elemanları özelliklerine göre gruplandırarak homojen tabakalara ayırma, sonra da örnekleri bu tabakalardan alma işlemidir.” (Gökçe, 1988: 80). Hatay merkezde bulunan okullar içinden üst sosyoekonomik çevreyi temsilen iki; orta sosyoekonomik çevreyi temsilen bir ve alt sosyoekonomik çevreyi temsilen iki ilköğretim okulundan toplam 403 öğrenci gönüllülük esasına göre çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyoekonomik düzey ve cinsiyet dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırma Örneklemini Oluşturan Öğrenci Sayıları

	Üst SED		Orta SED		Alt SED		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kız	80	38,6	65	31,4	62	30,0	207	100,0
Erkek	57	29,1	65	33,2	74	37,8	196	100,0
Toplam	137	34	130	32,3	136	33,7	403	100,0

2.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, örnekleme dâhil edilen öğrencilerin “Okuma Tutumu Ölçeği” ile “Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anketi”ne verdikleri cevaplardan elde edilmiştir.

Kullanılan ölçeklerin asıl uygulamaları Hatay İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınan okullarda 12-30 Mayıs 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Okullarda gerçekleştirilen uygulamalar her bir grup için bir ders saatinde tamamlanmıştır. Uygulamalarda Türkçe dersi öğretmeni ve araştırmacı sınıfta bir arada bulunmuştur.

Bu araştırmada, ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan tutum ölçeği Özbay ve Uyar (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 19’u olumlu, 6’sı olumsuz olmak üzere 25 tutum cümlesinden oluşmaktadır. 25 maddeden oluşan tutum ölçeğinde alınabilecek en yüksek puan 125, en düşük puan 25’dir.

Araştırma örneklemine alınan ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarını belirleyebilmek için “Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anketi” kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan “Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anket Formu”nda yer alan sorular, Balcı (2009) tarafından geliştirilen anket formundan hareketle oluşturulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları ile bunlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla toplanan verilerin analizinde; betimsel istatistik (frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama), T-testi, ANOVA, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Test analizleri SPSS 15.0 (Statistic Package for Social Science) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri analizinde öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenerek Levene istatistiği ile homojenlik testi yapılmıştır. Verilerin homojen dağılım gösterdiği durumlarda parametrik testler, göstermediği durumlarda parametrik olmayan (non-parametrik) testler kullanılmıştır. Metin içerisinde verilen sonuç tablolarının altında Levene istatistiği p değerleri gösterilmiştir.

3.Bulgular ve Yorumlar

3.1.İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular:

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin uygulanan tutum ölçeğine verdikleri cevaplar sonucunda elde edilen puanlar 25-125 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan örneklem grubunun okumaya yönelik tutum puanlarının cinsiyet ve sosyoekonomik düzey değişkenine göre elde edilen sonuçları şu şekildedir:

Tablo 2: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Okumaya Yönelik Tutum Puanları T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Kız	207	100,13	14,14	401	-3,254	,001*
Erkek	196	95,52	14,25			

* $p < ,05$ (Levene $p = ,464$)

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(401)} = -3,254$, $p < ,05$]. Bu sonuçlara göre kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ($\bar{x} = 100,13$) erkek öğrencilere oranla ($\bar{x} = 95,52$) daha yüksektir. Sonuçlar genel anlamda ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının ortanın üzerinde ve yüksek düzeye yakın olduğunu göstermektedir.

Okumaya yönelik tutum puanlarının sosyoekonomik çevreye göre farklılaşp farklılaşmadığı bağımsız örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) ile sınanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Çevre Değişkenine Göre Okumaya Yönelik Tutum Puanları Anova Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	207,47	2	103,73	,502	,606
Gruplar İçi	82729,28	400	206,82		
Toplam	82936,75	402			

(Levene $p = ,740$)

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik çevre değişkenine göre okumaya yönelik tutumları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları incelendiğinde grupların birbirine yakın değerlere sahip olduğu (Üst $\bar{x} = 97,45$; Orta $\bar{x} = 98,92$ ve Alt $\bar{x} = 97,33$) anlaşılmaktadır.

3.2. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Zaman Ayırma Durumlarına (Okuma Alışkanlığı) İlişkin Bulgular

Okuma alışkanlığı kazanıldığının en önemli göstergelerinden biri bireyin kişisel olarak okumaya ayırdığı süredir. Okuma alışkanlığının yeterli ya da yetersiz olarak nitelendirilebilmesi için okumaya ayrılacak sürenin ne kadar olması gerektiği konusunda tam bir rakam verilemese de bireylerin okumaya günlük aktiviteleri içinde yer vermesi gerektiği kabul edilmektedir. İlköğretim

6. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre okumaya zaman ayırabilme durumlarına ilişkin kaykare testi sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir:

Tablo 4: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Okumaya Zaman Ayırabilme Durumları

			Okumaya Zaman Ayırabilme			Toplam
			Evet	Bazen	Hayır	
Cinsiyet	Kız	N	120	78	9	207
		%	58,0	37,7	4,3	100
	Erkek	N	97	90	9	196
		%	49,5	45,9	4,6	100
Toplam		N	217	168	18	403
		%	53,8	41,7	4,5	100

$$\chi^2 = 2,99 \quad sd=2 \quad p=,223$$

Elde edilen bulgular, öğrencilerin yarıdan fazlasının (%53,8) kitap okumak için zaman ayırabildiğini göstermektedir. Okumak için “bazen” zaman bulabilen öğrencilerin oranı beşte ikiden fazladır (%41,7). Kitap okumak için zaman bulamadığını söyleyen öğrencilerin oranı ise %4,5’tir. Okumak için zaman bulabilenler ve “bazen” zaman bulabildiğini söyleyenler bir arada düşünüldüğünde örneklem grubundaki öğrencilerin büyük oranda okumayı hayatlarının bir parçası hâline getirmeye çalıştıkları sonucuna varılabilir.

Sonuçlar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde özellikle okumak için yeterli zaman bulabildiğini söyleyen kız öğrencilerin oranının (%58) erkek öğrencilerin oranından (%49,5) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Okumak için zaman bulamadığını söyleyen öğrenciler arasında cinsiyet değişkeni açısından büyük farklar bulunmamaktadır. Ayrıca kaykare analizleri de kitap okumaya zaman ayırma konusunda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını [$\chi^2_{(2)} = 2,99, p < ,05$] göstermektedir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya zaman ayırabilme sorusuna farklı sosyoekonomik çevrelere göre verdikleri cevaplar ve sonuçların Kaykare analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Çevre Değişkenine Göre Kitap Okumak İçin Zaman Ayırabilme Oranları

			Okumaya Zaman Ayırabilme			Toplam
			Evet	Bazen	Hayır	
SED	Üst	N	78	51	8	137
		%	56,9	37,2	5,8	100
	Orta	N	76	49	5	130
		%	58,5	37,7	3,8	100
	Alt	N	63	68	5	136
		%	46,3	50,0	3,7	100
Toplam		N	217	168	18	403
		%	53,8	41,7	4,5	100

$$\chi^2 = 4,47 \quad sd=4 \quad p=,167$$

Farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan öğrencilerin kitap okumaya zaman ayırabilme oranları incelendiğinde, en yüksek oranın orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilere

(%58,5) ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla üst (%56,9) ve alt (%46,3) sosyoekonomik çevreler izlemektedir. Okumaya “bazen” zaman ayırabildiğini söyleyen öğrenciler içinde en kalabalık grup %50’lik bir oranla alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerde görülmektedir. Okumak için zaman ayıramadığını söyleyen grup içerisinde en yüksek oran ise üst sosyoekonomik çevre öğrencilerine (%5,8) aittir. Okumak için zaman ayırabilme noktasında farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan öğrenciler arasında büyük oran farklılıkları görülmemektedir. Kaykare testi de sosyoekonomik çevre faktörünün kitap okumaya zaman ayırma konusunda gruplar arasında anlamlı bir fark oluşturmadığını [$\chi^2_{(4)} = 4,47, p < .05$] göstermektedir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumak için zaman bulabilme sorusuna verdikleri cevaplar ile okumaya yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki Kruskal Wallis Testi ile incelenmiştir. Test Sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ile Kitap Okumaya Zaman Ayırabilme Oranlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Okumaya Zaman Ayırabilme	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Evet	217	214,72	2	9,18	,010	E-H B-H
Bazen	168	192,44				
Hayır	18	137,89				

Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin kitap okumaya zaman ayırabilme sorusuna verdikleri cevaplar ile okumaya yönelik tutum düzeyleri anlamlı bir şekilde değişmektedir ($X^2=9.18, p < 0.05$). Anlamlı fark okumak için yeterli zaman bulabildiğini söyleyen (E=Evet) grup ile bulamadığını belirten grup (H=Hayır) ve bazen (B=Bazen) zaman bulabildiğini söyleyen grup ile zaman bulamadığını söyleyen grup arasındadır.

3.3. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayılarına (Okuma Alışkanlığı) İlişkin Bulgular

Okuma alışkanlığına ilişkin yapılan değerlendirmelerin en önemli göstergelerinden bir diğeri bireylerin bir yılda okudukları kitap sayısıdır. Bir yılda okunan kitap sayısının belirlenmesi okuyucuların okuma alışkanlıklarının derecesinin tespiti açısından önemlidir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin bir yılda ne kadar kitap okuduklarına dair soruya verdikleri cevapların cinsiyet ve sosyoekonomik çevre değişkenine göre farklılaşma oranları Tablo 7 ve Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 7: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

			Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı						Toplam
			1-5	6-10	11-20	21-50	51 +	0	
Cinsiyet	Kız	N	32	33	52	53	37	0	207
		%	15,5	15,9	25,1	25,6	17,9	,0	100,0%
	Erkek	N	27	54	39	48	22	6	196
		%	13,8	27,6	19,9	24,5	11,2	3,1	100,0%
Toplam		N	59	87	91	101	59	6	403
		%	14,6	21,6	22,6	25,1	14,6	1,5	100,0%

$$\chi^2 = 17,12 \quad sd=5 \quad p=.004$$

Turkish Studies

Tablo 7’de görüldüğü üzere bir yılda ne kadar kitap okunduğuna dair soruya verilen cevaplarda en yüksek oran “21-50 kitap” (%22,6) aralığına aittir. Bunu sırasıyla “11-20 kitap” (%22,6), “6-10 kitap” (%21,6), “1-5 kitap” (%14,6) ve “51 ve daha fazla kitap” (%14,6) seçenekleri izlemektedir. Hiç kitap okumadığını söyleyen öğrencilerin oranı %1,5’tir. Bir yılda okunan kitap sayısından hareketle okuyucu niteliklerini belirlemeye çalışan Amerikan Kütüphaneler Birliği bir yılda 1-5 kitap okuyanları “az okuyan okuyucu”, 6-20 arası kitap okuyanları “orta düzeyde okuyan okuyucu” ve 21’den fazla okuyanları “çok okuyan okuyucu” olarak değerlendirmektedir (ALA, 1978’den aktaran Yılmaz, 1990: 9). Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık beşte ikisi (%44,2) orta düzeyde okuyucudur. Çok okuyan öğrencilerin oranı %39,7’dir. Az okuyan okuyucular ise %14,6’lık bir orana sahiptir. Bu sonuçlar örneklem grubunun büyük oranda orta ve üst düzeyde okuyucu olduğu sonucunu vermektedir. Sonuçlar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde de genel sonuçlara uygun bir dağılım görülmektedir. Ancak özellikle bir yılda 51’den fazla kitap okuduğunu söyleyen öğrenciler içinde erkek öğrencilere (%11,2) kıyasla kız öğrencilerin (%17,9) oranı daha yüksektir. Ayrıca hiç kitap okumadığını söyleyen öğrencilerin tamamı (N=6) erkek öğrencidir.

Tablo 8: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okudukları Kitap Sayısının Sosyoekonomik Çevre Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

			Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı						Toplam
			1-5	6-10	11-20	21-50	51 +	0	
SED	Üst	N	9	24	34	41	26	3	137
		%	6,6	17,5	24,8	29,9	19,0	2,2	100,0
	Orta	N	13	24	31	36	24	2	130
		%	10,0	18,5	23,8	27,7	18,5	1,5	100,0
	Alt	N	37	39	26	24	9	1	136
		%	27,2	28,7	19,1	17,6	6,6	,7	100,0
				N	59	87	91	101	59
Toplam		%	14,6	21,6	22,6	25,1	14,6	1,5	100,0

$$\chi^2 = 43,24 \quad sd=10 \quad p=,000$$

Yıl içinde okunan kitap sayısının sosyoekonomik çevre değişkenine bağlı olarak farklılaşma gösterdiği yapılan kaykare testi sonucunda belirlenmiştir. Yılda “1-5” arasında “az okuyan okuyucular” en çok (%27,2) alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler arasındadır. Bunu üst (%6,6) ve orta (%10) sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir. Bir yılda 21’den fazla kitap okuyan “çok okuyan okuyucu”lar üst (%48,9) ve orta (%46,2) sosyoekonomik çevrede daha fazladır. Alt sosyoekonomik çevrede bulunan “çok okuyan okuyucu”ların oranı %24,2’dir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının bir yılda ne kadar kitap okuduklarına dair soruya verdikleri cevaplara göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile sınanmış ve sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

Tablo 9: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ile Bir Yılda Okudukları Kitap Sayılarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Okunan Kitap Sayısı	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
A) 1-5	59	162,81	5	15,39	,009	A-C A-D A-E B-C B-E
B) 6-10	87	181,19				
C) 11-20	91	223,99				
D) 21-50	101	209,84				
E) 51+	59	224,62				
F) 0	6	201,17				

Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutum düzeyleri bir yılda okudukları kitap sayısı sorusuna verdikleri cevaba bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir ($X^2=15,39$, $p<0.05$).

3.4. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarına Dair Farkındalıklarına (Okuma Alışkanlığı) İlişkin Bulgular

Okuma alışkanlığının tespitinde doğrudan ölçülmesi gereken bir değer olan bir yılda okunan kitap sayısının yanında okuma alışkanlık düzeyine ilişkin farkındalık da önem taşımaktadır. Bu amaçla ilköğretim 6. sınıf öğrencilerine bir yılda okudukları kitap sayısı yanında son bir yılda okudukları kitap sayısını yeteli bulup bulmadıkları da sorulmuştur. Yapılan analizlerde öğrencilerin farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve sosyoekonomik düzeye bağlı olarak farklılaşmadığı, okumaya yönelik tutumlarının ise farkındalık düzeylerine göre bir değişim göstermediği belirlenmiştir.

3.5. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf/Okul Kitaplıklarını Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Okuma alışkanlığının kazanılmasının göstergelerinden bir diğeri bireylerin kütüphane kullanma alışkanlıklarıdır. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okul ve sınıf kitaplıklarını kullanma durumlarının cinsiyet değişkeninden etkilenip etkilenmediğine ilişkin yapılan analizin sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur:

Tablo 10: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Sınıf/Okul Kitaplığını Kullanma Durumları

			Sınıf/Okul Kitaplığı		Toplam
			Kullanıyor	Kullanmıyor	
Cinsiyet	Kız	N	173	34	207
		%	83,6	16,4	100,0
	Erkek	N	169	27	196
		%	86,2	13,8	100,0
Toplam		N	342	61	403
		%	84,9	15,1	100,0

$$\chi^2=,55 \quad sd=1 \quad p=,458$$

Tablo 10, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük oranda (%84,9) sınıf/okul kitaplıklarını kullandıkları yönünde görüş bildirdiklerini göstermektedir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, sınıf/okul kitaplıklarını kullanan erkek öğrencilerin oranının (%86,2) kız öğrencilerin oranından (%83,6) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak analiz sonuçları sınıf/okul kitaplığını kullanma durumunun cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini [$\chi^2_{(1)}=.55$, $p<.05$] ortaya çıkarmaktadır.

Sınıf/okul kitaplığını kullanma oranlarının sosyoekonomik çevre değişkenine göre farklılaşma oranları Tablo 11’de verilmiştir:

Tablo 11: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Çevre Değişkenine Göre Sınıf/Okul Kitaplığını Kullanma Durumları

			Sınıf/Okul Kitaplığı		Toplam
			Kullanıyor	Kullanmıyor	
SED	Üst	N	108	29	137
		%	78,8	21,2	100,0
	Orta	N	106	24	130
		%	81,5	18,5	100,0
	Alt	N	128	8	136
		%	94,1	5,9	100,0
Toplam		N	342	61	403
		%	84,9	15,1	100,0

$$\chi^2 = 14,07 \quad sd=2 \quad p=.001^*$$

Analiz sonuçları 6. sınıf öğrencilerinin sınıf/okul kitaplığını kullanma oranlarında alt sosyoekonomik çevreden üst sosyoekonomik çevreye doğru bir sıralama olduğunu göstermektedir. Farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen öğrencilerin cevapları incelendiğinde sınıf/okul kitaplığını kullanan öğrenciler içinde en yüksek oranın alt sosyoekonomik çevredeki öğrencilerde olduğu (%94,1) görülmektedir. Bunu sırasıyla orta (%81,5) ve üst (%78,8) sosyoekonomik çevrede yer alan öğrenciler izlemektedir. Ancak yapılan analizler gruplar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını [$\chi^2_{(2)}=14.07$, $p<.05$] göstermektedir.

6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının sınıf/okul kitaplığı kullanma değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ile Sınıf/Okul Kitaplığını Kullanma Değişkenine Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Sınıf/Okul Kitaplığı Kullanma	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kullanıyor	342	205,45	70264,50	9250,50	,159
Kullanmıyor	61	182,65	11141,50		

Test sonuçlarına göre ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları sınıf/okul kitaplığını kullanma oranlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($U=9250.50$, $p>.05$). Ancak sıra ortalamaları dikkate alındığında sınıf/okul kütüphanesini kullananlar lehine bir farkın olduğunu söylemek mümkündür.

3.6. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Halk Kütüphanelerine Üye Olma Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında örnekleme dâhil edilen öğrencilerin halk kütüphanelerine üye olma durumlarının cinsiyet değişkeni ile ilişkisi, yapılan kaykare testi ile incelenmiş, sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Halk Kütüphanelerine Üye Olma Durumları

			Halk Kütüphanesi Üyeliği		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Kız	N	33	174	207
		%	15,9	84,1	100,0
	Erkek	N	18	178	196
		%	9,2	90,8	100,0
Toplam		N	51	352	403
		%	12,7	87,3	100,0

$$\chi^2= 4,16 \quad sd=1 \quad p=,041$$

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin halk kütüphanesine üye olma oranları incelendiğinde, öğrencilerin önemli bir kısmının (%87,3) halk kütüphanesi üyesi olmadığı görülmektedir. Halk kütüphanesine üye olduğunu belirten %12,7 oranındaki öğrenciler arasında ise kız öğrencilerin üyelik oranının (%15,9) erkek öğrencilerden (%9,2) yüksek olduğu Tablo 6’dan anlaşılmaktadır.

Araştırma örnekleminde bulunan öğrencilerin sosyoekonomik çevre değişkenine göre halk kütüphanesine üye olma durumları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Çevre Değişkenine Göre Halk Kütüphanelerine Üye Olma Durumları

			Halk Kütüphanesi Üyeliği		Toplam
			Evet	Hayır	
SED	Üst	N	18	119	137
		%	13,1	86,9	100,0
	Orta	N	22	108	130
		%	16,9	83,1	100,0
	Alt	N	11	125	136
		%	8,1	91,9	100,0
Toplam		N	51	352	403
		%	12,7	87,3	100,0

$$\chi^2= 4,74 \quad sd=2 \quad p=,094$$

Tablo 14’te görüldüğü üzere sosyoekonomik çevre değişkenine göre en yüksek halk kütüphanesi üyeliği oranı orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilere (%16,9) aittir. Bu oranı sırasıyla üst (%13,1) ve alt (%8,1) sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir. Halk kütüphanelerine üye olamayan öğrenciler içinde en yüksek oran alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilere (%91,9) aittir. Bu öğrencileri üst (%86,9) ve orta (%83,1) sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir.

Halk kütüphanesine üye olma durumu ile okumaya yönelik tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir:

Tablo 15: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Halk Kütüphanelerine Üye Olma Oranları ile Okumaya Yönelik Tutum Puanları T Testi Sonuçları

Halk Kütüphanesi Üyeliği	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Evet	51	99,27	12,43	401	,834	,407
Hayır	352	97,68	14,63			

(Levene, p= ,319)

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin halk kütüphanelerine üye olma oranları ile okumaya yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$t_{(403)}=,834$, $p<,05$]. Ancak ortalamalara bakıldığında halk kütüphanelerine üye olan öğrencilerin ortalamalarının ($\bar{x}=99,27$) halk kütüphanelerine üye olmayanların ortalamalarından daha yüksek olduğu ($\bar{x}=97,68$) anlaşılmaktadır.

3.6. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Halk Kütüphanelerini Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin halk kütüphanesi üyeliği yanında halk kütüphanelerini kullanma sıklığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrenciler halk kütüphanesine üye olsun ya da olmasın çeşitli amaçlarla halk kütüphaneleri kullanılabilir. Bu amaçla araştırma örneklemindeki öğrencilere halk kütüphanelerini kullanma sıklıkları sorulmuş ve verilen cevaplar cinsiyet ve sosyoekonomik çevre değişkenlerine göre değerlendirilerek Tablo 16 ve Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 16: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Halk Kütüphanelerini Kullanma Sıklıkları

			Halk Kütüphanelerini Kullanma Sıklığı					Toplam
			Haftada birkaç	Haftada bir	Ayda birkaç	Yılda birkaç	Hiç	
Cinsiyet	Kız	N	8	19	33	21	126	207
		%	3,9	9,2	15,9	10,1	60,9	100,0
	Erkek	N	7	9	22	15	143	196
		%	3,6	4,6	11,2	7,7	73,0	100,0
Toplam		N	15	28	55	36	269	403
		%	3,7	6,9	13,6	8,9	66,7	100,0

$\chi^2= 7,62$ sd=4 p=,107

İlköğretim 6. sınıf öğrencileri halk kütüphanelerini yaklaşık üçte ikilik bir oranla (%66,7) hiç kullanmadıklarını belirtmektedirler. Bu oranı %13,6 ile “ayda birkaç kez” halk kütüphanesine gittiğini belirtenler takip etmektedir. “Yılda birkaç kez” halk kütüphanesine gittiğini belirtenlerin oranı %8,9’dur. En düşük oran ise kütüphaneye “haftada birkaç kez” (%3,7) gidenlerin oranıdır. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında halk kütüphanelerini hiç kullanmayan öğrenciler içinde erkek öğrencilerin (%73,0) kız öğrencilerden (%60,9) daha yüksek bir orana sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kullanım sıklıkları incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla halk kütüphanesi kullanma sıklıklarının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu durum istatistikî olarak anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

Tablo 17: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Çevre Değişkenine Göre Halk Kütüphanelerini Kullanma Sıklıkları

			Halk Kütüphanelerini Kullanma Sıklığı					Toplam
			Haftada birkaç	Haftada bir	Ayda birkaç	Yılda birkaç	Hiç	
SED	Üst	N	12	17	28	14	66	137
		%	8,8	12,4	20,4	10,2	48,2	100,0
	Orta	N	3	10	14	12	91	130
		%	2,3	7,7	10,8	9,2	70,0	100,0
	Alt	N	0	1	13	10	112	136
		%	,0	,7	9,6	7,4	82,4	100,0
Toplam		N	15	28	55	36	269	403
		%	3,7	6,9	13,6	8,9	66,7	100,0

$$\chi^2 = 48,62 \quad sd=8 \quad p=,000$$

Sosyoekonomik çevre değişkenine göre halk kütüphanelerini en sık kullanan grup üst sosyoekonomik çevrede (%8,8) yaşayan öğrencilerdir. Orta sosyoekonomik çevrede “haftada birkaç kez” halk kütüphanesine gittiğini belirten öğrencilerin oranı %2,3 iken alt sosyoekonomik çevrede yaşayan öğrencilerden hiçbiri bu seçeneği işaretlememiştir. Halk kütüphanesini “hiç kullanmayanlar” arasında en yüksek oran alt sosyoekonomik çevrede (%82,4) bulunan öğrencilere aittir. Bunu sırasıyla orta (%70,0) ve üst (%48,2) sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerin oranları izlemektedir.

Okumaya yönelik tutum puanlarının halk kütüphanesi kullanma sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) ile sınanmıştır:

Tablo 18: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Halk Kütüphanesi Kullanma Sıklığına Göre Okumaya Yönelik Tutum Puanları Anova Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	2245,39	4	561,348	2,769	,027*	B-C
Gruplar İçi	80691,36	398	202,742			B-D
Toplam	82936,75	402				B-E

* P<,05 (Levene p=,215)

	N	$\bar{x}$	ss
A) Haftada birkaç kez	15	102,80	10,71
B) Haftada bir kez	28	105,39	9,63
C) Ayda birkaç kez	55	98,16	15,40
D) Yılda birkaç kez	36	97,33	15,27
E) Hiç gitmem	269	96,85	14,41
TOPLAM	403	97,89	14,36

ANOVA analiz sonuçları halk kütüphanesi kullanma sıklığına bağlı olarak okumaya yönelik tutumların anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir [$F_{(4,398)}=2.769$, $p<.05$]. Farklılık

özellikle halk kütüphanelerini “haftada bir kez” kullandığını söyleyen grup ile daha az sıklıkta kütüphane kullanan ve hiç kullanmayan grup arasında görülmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Okuma becerisinin değerlendirilmesinde incelenen önemli başlıklardan bir bölümünü okumaya yönelik tutum ve okuma alışkanlığı oluşturmaktadır. Bu araştırmada kullanılan tutum ölçeğinden elde edilen sonuçlar genel anlamda öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumları erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Alanda yapılan diğer araştırmalarda da kız öğrencilerin okumaya yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu bulunmuştur (Parker ve Paradis, 1986: 314; Worrel vd., 2007; Suna, 2006: 51; Sallabaş, 2008: 152; Balci, 2009: 182-183; Mete, 2012: 57). Bu açıdan araştırma sonuçlarının literatürle örtüştüğü görülmektedir. Farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarında birbirine yakın değerlere ulaşılmıştır. Sosyoekonomik çevrenin okumaya yönelik tutum üzerinde değişikliklere yol açtığı şeklinde araştırma sonuçları (Balci, 2009: 185) bulunsu da bu araştırmada istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, okullarda okuma ve okuma eğitiminin önemi üzerinde daha fazla durulmaya başlanmasıyla açıklanabilir. Gerek öğretmenlerin gerekse ailelerin okuma konusunda yaptıkları yönlendirmenin, öğrencilerin okumanın önemini kavraması ve daha yüksek oranda olumlu tutum geliştirmesine yol açtığı düşünülebilir.

Okuma becerisinin ölçülmesi gereken bir diğer alt başlığı okuma alışkanlığı ile ilgilidir. Okuma alışkanlığının önemli göstergelerinden biri okumaya günlük hayat içinde ayrılan süreyle ilgilidir. Elde edilen sonuçlar araştırma örneklemini oluşturan 6. sınıf öğrencilerinin yarıdan fazlasının kitap okumak için zaman ayırabildiğini göstermektedir. Okumak için “bazen” zaman bulabilen öğrencilerin oranı %41,7; zaman bulamadığını ifade eden öğrencilerin oranı ise %4,5’tir. Okumak için zaman bulabilenler ve “bazen” zaman bulabildiğini söyleyenler bir arada düşünüldüğünde örneklem grubundaki öğrencilerin büyük oranda okumayı hayatlarının bir parçası hâline getirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu sonuçlar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde özellikle okumak için yeterli zaman bulabildiğini söyleyen öğrenciler arasında kız öğrenciler lehine bir fark bulunmaktadır. Bu sonuç kız öğrencilerin okumaya yönelik olumlu tutumlarıyla açıklanabilir. Kitap okumak için ayrılan zaman sosyoekonomik çevre değişkenine göre değerlendirildiğinde kitap okumaya zaman ayırabilme oranı en yüksek grubun orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler olduğu görülmüştür. Bunu sırasıyla üst ve alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir. Okumaya “bazen” zaman ayırabildiğini söyleyen öğrenciler içinde en kalabalık grup %50’lik bir oranla alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerdedir. Okumak için zaman ayırmadığını söyleyen grup içerisinde en yüksek oran ise üst sosyoekonomik çevre öğrencilerine aittir. Genel olarak sosyoekonomik çevreye bağlı olarak okumaya ayrılan zamanda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir. Bu durum -az veya çok- okumanın öneminin kavranmış olması ve okuma için zaman ayırabilmeyle açıklanabilir. Elde edilen sonuçlar, okumaya yönelik tutum ile kitap okumaya zaman ayırma arasındaki anlamlı farklılık değerlerine de yansımıştır.

Okuma alışkanlığı göstergelerinin en önemlilerinden biri de bireyin belirli bir sürede okuduğu materyal sayısıdır. Bu amaçla araştırma örnekleminde bulunan öğrencilere son bir yılda okudukları kitap sayısı sorulmuştur. Bir yılda okunan kitap sayısı sorusuna verilen cevaplardan en yüksek oran “21-50 kitap” aralığındadır. Bunu sırasıya “11-20 kitap”, “6-10 kitap”, “1-5 kitap” ve “51 ve daha fazla kitap” seçenekleri izlemektedir. Hiç kitap okumadığını söyleyen öğrencilerin oranı ise %1,5’tir. Amerikan Kütüphaneler Birliği ölçütlerine (ALA, 1978’den aktaran Yılmaz, 1990: 9) göre okudukları kitap sayısı itibari ile örnekleme dâhil edilen öğrencilerin beşte

ikisinden biraz fazlası "orta düzeyde okuyucu", yaklaşık beşte ikisi de "çok okuyan okuyucu" olarak sınıflanmaktadır. Az okuyan okuyucular ise %14,6'lık bir orana sahiptir. Bu sonuçlar örneklem grubunun büyük oranda orta ve üst düzeyde okuyucu olduğunu göstermektedir. Türkiye'de yakın yaş gruplarında ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar da (Çiçek Çetinkaya, 2004; Arıcı, 2005) öğrencilerin çoğunlukla orta düzeyde bir okuma alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir. Son yıllarda yapılan bir diğer araştırmada da (Sünbül vd., 2010: 62) ilköğretim 5. ve 6. sınıflarda kısmen orta düzeyde bir okuma alışkanlığı bulunan öğrencilerin sınıf ilerledikçe bu alışkanlıklarından uzaklaştığı sonucuna varılmıştır. Bu durum büyük oranda Türkiye'de uygulanan sınav sistemi ile açıklanabilir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde de genel sonuçlara uygun bir dağılım oranı tespit edilmiştir. Farklılık özellikle bir yılda 51'den fazla kitap okuduğunu söyleyen öğrenciler içinde görülmektedir. Bu grupta kız öğrencilerin oranı erkek öğrencilerin oranından daha yüksektir. Hiç kitap okumadığını söyleyen öğrencilerin tamamı erkek öğrencidir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik çevre farklılıkları okunan kitap sayısını etkilemektedir. "Az okuyan okuyucular" en çok alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler arasındadır. Bunu üst ve orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir. Bir yılda 21'den fazla kitap okuyan "çok okuyan okuyucu"lar ise üst ve orta sosyoekonomik çevrede daha fazladır. Kitaba ulaşmada sosyoekonomik çevrenin sunduğu imkânların bu sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Örnekleme dâhil edilen öğrencilerin yarısından biraz fazlası son bir yılda okuduğu kitap sayısını yeterli bulmazken geriye kalan yarıya yakın kısmı yeterli bulmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında okuduğu kitap sayısını yeterli bulma oranı kız öğrencilerde biraz daha yüksek düzeydedir. Buradan hareketle öğrencilerin kendi durumlarını değerlendirirken okuma tutumlarına ve alışkanlıklarına uygun bir değerlendirmede bulundukları düşünülmektedir. Son bir yılda okuduğu kitap sayısını yeterli bulan öğrenciler en fazla üst sosyoekonomik çevrededir. Okuduğu kitap sayısını yetersiz bulanların oranları da bu sonuçlara uygun olarak alt sosyoekonomik çevreden, orta ve üst sosyoekonomik çevreye doğru azalmaktadır.

Çalışmada ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük oranda (%84,9) sınıf/okul kitaplıklarını kullandıkları belirlenmiştir. Türkiye'de yapılan farklı araştırmalarda (Topçu, 2005: 127; Balcı, 2009: 350) ilköğretim öğrencileri arasında sınıf ve okul kitaplığını kullanmayanlarının oranının bu araştırma sonuçlarından biraz daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak son yıllarda artan bilincin ve öğrencilerin okuma kampanyalarıyla kitaba yönlendirilmeye çalışılmasının bu sonuçları etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında erkek öğrencilerin sınıf/okul kitaplığını kullanma oranı kız öğrencilerden biraz daha yüksek olmakla beraber her iki grubun da büyük oranda kitaplıkları kullandığı görülmektedir. Farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen öğrencilerin cevapları incelendiğinde ise sınıf/okul kitaplığını kullanan öğrenciler içinde en yüksek oranın alt sosyoekonomik çevredeki öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla orta ve üst sosyoekonomik çevrede yer alan öğrenciler izlemektedir. Bu durum büyük oranda okuma materyaline ulaşmada yeterli imkânlara sahip olmayan öğrencilerin kitaba ulaşmak için bu kütüphaneleri kullanması şeklinde değerlendirilebilir. Okumaya yönelik tutum ve sınıf/okul kütüphanesini kullanma arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmasa da bu kitaplıkları kullananların okuma tutumlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf ve okul kitaplıklarına oranla daha zengin bir okuma koleksiyonuna sahip olan halk kütüphaneleri de okumanın alışkanlık olarak yerleşmesinde önemli katkılar sunabilmektedir. Bu doğrultuda yapılan incelemede öğrencilerin hemen hemen onda dokuzunun halk kütüphanesi üyesi olmadığı anlaşılmıştır. Üyeliği bulunan öğrenciler içinde kız öğrencilerin oranı erkek öğrencilerden

daha yüksektir. Sosyoekonomik çevre değişkenine göre en yüksek halk kütüphanesi üyeliği oranı orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerde görülmüştür.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının halk kütüphanelerine üye olma durumlarına bağlı olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Ancak ortalamalara bakıldığında halk kütüphanelerine üye olan öğrencilerin ortalamalarının ($\bar{x}=99,27$) halk kütüphanelerine üye olmayanların ortalamalarından yüksek olduğu ($\bar{x}=97,68$) görülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar üzerinde halk kütüphanesine üye olan öğrencilerin sayısal olarak azlığının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin genel anlamda okumaya karşı olan yüksek tutum düzeyleri sonuçların anlamlı bir farklılık göstermesini engellemiş olabilir. Öğrenciler gerek eğitim sürecinde edindikleri bilgiler gerekse çevrenin olumlu yönlendirmesiyle okumanın önemini kavramakta ve olumlu tutum geliştirmektedir. Ancak bu durumun okuduğunu anlama düzeyinde olduğu gibi (Mustachio, 1990: 10; Brown, 1992: 86) okuma alışkanlığının bütün yönlerini her zaman doğrudan ve olumlu yönde etkilemeyebileceği söylenebilir.

Öğrencilerin halk kütüphanelerine üye olmasalar da bu kütüphaneleri kullanma olasılıkları düşünülerek öğrencilere hangi sıklıkta halk kütüphanelerini kullandıkları sorulmuştur. Çalışmaya katılan 6. sınıf öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisi halk kütüphanelerini hiç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu oranı “ayda birkaç kez” ve “yılda birkaç kez” halk kütüphanesine gittiğini belirtenler takip etmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında halk kütüphanelerini hiç kullanmayan öğrenciler içinde erkek öğrencilerin oranı kız öğrencilerden daha yüksektir. Ancak bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmamaktadır. Sosyoekonomik çevre değişkenine göre halk kütüphanelerini en sık kullanan öğrenciler üst sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerdir. Orta sosyoekonomik çevrede “haftada birkaç kez” halk kütüphanesine gittiğini belirten öğrencilerin oranı %2,3’ken alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerden hiçbirisi bu seçeneği işaretlememiştir. Halk kütüphanesini “hiç kullanmayanlar” arasında en yüksek oran alt sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilere aittir. Bu oranı sırasıyla orta ve üst sosyoekonomik çevrede bulunan öğrenciler izlemektedir. Amerikan Kütüphane Derneği (ALA) kütüphaneye gitme sıklıklarından hareketle yılda 1-5 kez kütüphaneye gitmeyi “zayıf alışkanlık”, yılda 6-11 kez kütüphaneye gitmeyi “orta düzey alışkanlık” ve yılda 12 kez ve daha fazla kütüphaneye gitmeyi “güçlü alışkanlık” olarak kabul etmektedir (Yılmaz, 2004: 116). Elde edilen sonuçlarda öğrencilerin önemli bir kısmının kütüphaneye hiç gitmediklerini belirttikleri düşünülürse, kütüphane kullanma alışkanlığının istenen düzeyden uzak olduğu anlaşılabacaktır. ALA standartları dikkate alındığında çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin okunan kitap sayısı bakımından orta ve üst düzeyde okuyucular, kütüphaneye gitme sıklığı bakımından zayıf okuyucular olduğu görülmektedir. Bu tezatın ortaya çıkmasında halk kütüphanelerinin öğrencileri çekmede yetersiz olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca toplumun genelinde (öğretmen, aile ve akran grupları) halk kütüphanelerini kullanma alışkanlığının zayıf olması, kütüphane kullanımının özendirilmesinde görülen zayıflık sonuçlarda bu şekilde bir tezatın ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Okumaya yönelik tutum puanlarının halk kütüphanesi kullanma sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Farklılık özellikle halk kütüphanelerini “haftada bir kez” kullandığını söyleyen grup ile daha az sıklıkta kütüphane kullanan ve hiç kullanmayan grup arasında görülmektedir. Bu sonuç okumaya yönelik tutum yüksekliğinin okuma alışkanlığının boyutlarından biri olan kütüphane kullanma oranını etkilediğini göstermektedir.

İlköğretim öğrencilerinin okuma eğitimi çalışmalarında olumlu tutum geliştirmelerinin sağlanması okuma becerisinin geliştirilmesini sağlayacaktır. Bu sebeple başta programlar olmak üzere eğitim sürecinin tamamında bu konuya dikkat edilmesi önem arz etmektedir. Ancak unutulmaması gereken bir diğer nokta da okumanın alışkanlık boyutunun dikkat edilmesi gereken bir başlık olduğudur. Öğrenciler hernekadar olumlu tutum geliştirseler de okumayı bir alışkanlık

hâline getiremeyebilmektedirler. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar da ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık düzeylerinin geliştirilmeye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu sebeple okuma eğitimi programları, okumaya yönelik olumlu tutum geliştirebilmeyi hedeflerken öğrencilerde okuma alışkanlığını geliştirecek faaliyetlere de yer vermelidir.

KAYNAKÇA

- AKYOL Hayati (2007-a). “Okuma”, (Ed. Ahmet Kırkkılıç ve HayatiAkyol), **İlköğretimde Türkçe Öğretimi**, Ankara: PegemA Yayıncılık, s.15-48.
- AKYOL Hayati (2007-b).**Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi (6. Baskı)**, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- ALAYLIOĞLU Ruşen ve OĞUZKAN A. Ferhan (1976). **Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü (2. Baskı)**, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.
- ALLPORT Gordon W. (1967). “Attitudes”, (Ed. Martin Fishbein), **Readings In Attitude Theory and Measurement**, New York: John Wiley&Sons, Inc., s.3-13.
- ARICI Ali Fuat (2008). **Okuma Eğitimi**, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- BALCI Ahmet (2009). **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- BAMBERGER Richard (1990). **Okuma Alışkanlığını Geliştirme**, Çev.: Bengü Çapar, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- BOHNER Gerd ve WÄNKE Michaela (2002). **Attitudes and Attitude Change**. Hove, UK: Psychology Pres.
- BROWN Leslie E. Courtenay (1992). **A study of The Realtionships among Self-Concept, Reading Attitudeand Reading Comprehension in Second Grade Readers**, Memorial University of Newfoundland, Unpublished Master Thesis, Canada.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener, KILIÇ ÇAKMAK Ebru, AKGÜN Özcan Eerkan, KARADENİZ Şirin ve DEMİREL Funda (2008). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ÇİÇEK ÇETİNKAYA Songül (2004). **Afyon Merkezindeki İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- DÖKMEN Üstün (1994). **Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psikososyal Bir Araştırma**, İstanbul: MEB Yayınları.
- ERKUŞ Adnan (2003). **Psikometri Üzerine Yazılar**, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- GAMBRELL Linda B. (1996). “Creating Classroom Cultures That Foster Reading Motivation”, **The Reading Teacher**, 50(1), 14-25.
- GÖKÇE Birsen (1988). **Toplumsal Bilimlerde Araştırma**, Ankara: Savaş Yayınları.
- GUTHRIE John T. ve WIGFIELD Allan (2000). “Engagementand Motivation in Reading”, (Ed. Michael L. Kamil, Peter B. Mosenthal, P. David Pearson ve Rebecca Barr), **Handbook**

-
- Of Reading Research**, Volume III, Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, s.403-422.
- GÜNAY Doğan (2001). **Metin Bilgisi**, İstanbul: Multilingual Yayınları.
- GÜNEŞ Firdevs (2007). **Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- HARRIS Albert J. ve SIPAY Edward R. (1990). **How to Increase Reading Ability: A Guide to Developmental & Remedial Methods**, (9th Edition), London: Longman.
- HUGHES-HASSELL Sandra ve RODGE Pradnya (2007). “The Leisure Reading Habits of Urban Adolescents”, **Journal of Adolescent & Adult Literacy**, 51(1), 22-33.
- KARASAR Niyazi (2003). **Bilimsel Araştırma Yöntemi (12. Baskı)**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KURULGAN Mesut ve ÇEKEROL G. Serap (2008). “Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8(2), 237-258.
- MEB (2006). **İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)**, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- METE Gülşah (2012). “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği)”, **Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi**, 1(1), 43-66.
- MORGAN Paul L. ve FUCHS Douglas (2007). “Is There A Bidirectional Relationship Between Children’s Reading Skills and Reading Motivation?”, **Exceptional Children**, 73(2), 165-183.
- MUSTACHIO Cheryl A. (1990). **Relationship Between Attitude and Reading Achievement in Young Adults**, Kean College, Unpublished Master Thesis, New Jersey.
- National Reading Panel (2000). **Teaching Children To Read: An Evidence-Based Assessment of the Scientific Research Literature on Reading and Its Implications for Reading Instruction**. Washington D.C.: National Institute of Child Health and Human Development.
- ÖZBAY Murat (2006). “Okuma Eğitiminde Çevre Faktörü”, **Eurasian Journal of Educational Research**, 24, 161-170.
- ÖZBAY Murat (2007). **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II. (2. Baskı)**, Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZBAY Murat (2009). **Anlama Teknikleri: 1 Okuma Eğitimi**, Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZBAY Murat ve UYAR Yusuf (2009). “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, **E-Journal of New World Sciences Academy**, 4(2), 620-631.
- PARKER Anita ve PARADIS Edward (1986). “Attitude Development Toward Reading in Grades One Through Six”, **Journal of Educational Research**, 79, 313-315.
- SALLABAŞ M. Eyyüp (2008). “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9(16), 141-155.
- SANACORE Joseph (2000). “Promoting The Lifetime Reading Habit in Middle School Students”, **The Clearing House**, 73 (3), 157-161.
-

- SANGKAE Somsong (1999). "Reading Habit Promotion in Asean Libraries. IFLA Council and General Conference", **Conference Programme and Proceedings (65th, Bangkok, Thailand, August 20-28, 1999)**, <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/091-114e.htm> (ET: 04.12.2007).
- SCHOFIELD Hilary L. (1980). "Reading Attitude and Achievement: Teacher-Pupil Relationships", **Journal of Educational Research**, 74(2), 111-119.
- SMITH M. Cecil (1990). "A Longitudinal Investigation of Reading Attitude Development from Childhood to Adulthood", **Journal of Educational Research**, 83(4), 215-219.
- SUNA Çiğdem (2006). **İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- SÜNBÜL Ali Murat, YILMAZ Ercan, DEMİRER Veysel, CERAN Dilek, IŞIK Abdulkadir, ÇINTAŞ Derya, ÇALIŞKAN Muhittin ve ALAN Selahattin (2010). **İlköğretim Öğrencileri Kitap Okuma Alışkanlıkları: Konya İli Araştırma Raporu (5-6-7-8. Sınıflar)**, Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- TDK (2005). **Türkçe Sözlük**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- THURSTONE L. L. (1928). "Attitudes Can Be Measured", **The American Journal of Sociology**, 33(4), 529-554.
- TOPÇU Yunus Emre (2005). **İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları (Kayseri Örneği)**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- WIGFIELD Allan ve ASHER Steven R. (2002). "Social and Motivational Influences on Reading". (Ed. P. David Pearson), **Handbook of Reading Research**, Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, s.423-452.
- YILMAZ Bülent (1990). **Okuma Alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- YILMAZ Bülent (1993). **Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- YILMAZ Bülent (2004). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı", **Bilgi Dünyası**, 5(2), 115-136.